

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה מז.

מסורת הש"ס

בַּתִּנִּי נֶאֱרַבְנָה פִּרְקָם. כִּשְׁנֵה הַעֲוֹל
מִפְרַשׁ בְּגָמִי [יִתְּ]. **שְׁאֵמֶר הַיּוֹלֵר יֵחַד לֵאמֹר**
לֵאמֹר: **גַּמְלָה אֵלֶיךָ מִכֹּהֵן דִּקְיֹמָא.** הַשֵּׁנִי
הַרְפֵּסְתָּ. מִקְרוֹת: **דַּעְדּוּ עֵלַי.** שֶׁעֲבָרָה
לְזֹרֵעַ בְּמַחֲשָׁוֹ הַבָּא: **דַּחַד דִּינָא.**
פַּעַם אַחַת: **קִרִי.** כִּגוֹן כֶּדֶר **לֵאמֹר**
שִׁדְוֹן: (א) **יִדְּוִינִי לְשַׁעֲבָר.** קוֹדֶם
שֶׁמִּרְעָה דִּהְיִינוּ פֶסַח שֶׁל אֲשַׁמְקֵד:
יִדְּוִינִי לְהַבָּא. בְּפֶסַח אַחֲרֵי זְרִיעָתָה:
יִדְּוִינִי לְשַׁעֲבָר. בְּיוֹמֵיכֶם שֶׁל אֲשַׁמְקֵד
נִגְזַר עֲלֵינוּ: **לְהַבָּא.** בְּיוֹמֵיכֶם שֶׁעֲבָרָה
עֲבַשְׂתִּי בְּקִרְבִּי. וְכֵן לִשְׁוֹן מִשְׁנֵה בְּמִסְכַּת
דִּרְסִי: (דָּף ט.) קוֹסֵם יֵדֵי שְׁאֵמֶר מוֹעֵס
דִּרְסִי: (א) **אֲרָם בְּרִיךְ שְׁאֵמֶר יִדְּוִינִי**

תורה אור השלם

1. הִצִּיר יְחִיד לָבָם הַמִּבֵּין
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:
תְּהִלָּים לִי טו
2. וְתַפְקִדְנוּ לְבָקָרִים
לְרָגְעִים תִּתְּנֵנָה:
אִיב ז יח
3. וַיְהִי דְבָרִי אֵלֶּה אֲשֶׁר
הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יי קָרְבִּים
אֶל יי אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם
וְלַיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
עֲבָדוֹ וּמִשְׁשֵׁ עֲמוֹ
יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם יוֹמוֹ:
מַלְכִּים א ח נט

הגהות הב"ח

(ח) גמ' ממדנא שחא
 אמר: (ט) שב עבדו ורודר
 וטפס: (י) רש"י ד"ה
 קרי וכו' שדפון או אונס
 ש"י אדם בנזון חילולת
 הסד"י: (יז) ד"ה לנצח י"ח
 להנא הסד"י ואח"כ מה"ד
 ומרזח רבא ש"מ מ"י
 דמי מיעדנא שחא
 אמתני' קאי קודס
 ויטעמ: (ס) ד"ה לבידי
 וכו' תלמוד לרמז לקידוש
 שניה הסד"י: (י) ד"ה קידס
 וכו' להתקלקל הסד"י
 ואח"כ מה"ד וכו' קמני וכו'
 אגור דין קתני דידידון
 משמע תחלת דין וגור
 דין הוא סוף דין קסד"י:
 (י) תוס' ד"ה כמאן וכו'
 וברכת השנים ועוד אד"ר
 (יח) ה"ה: (יח) בא"ד מלניס
 אקריי שיתפסא: י"ב פ'
 לזדיה הכל: (יט) בא"ד שלא
 יתלו, י"ז פ' יס':

מוסף רש"י

מלך וצביו. כשקציה
 קן אותם (עליו ה.) מלך
 נכנס תחלה. לפי הקציה
 לבד (עליו ה.) משפט
 צביו. שנתם הדין (שם)
 מקץ. שני דלירוש הדין
 מלך. של הקציה מפי
 פשע צביו. שנתם הדין
 ושלוש יפרע מן המלך כל
 סוחרת מפי הדין (שם)
 כמאן מצינין. רופא חולי
 עמו שרעל (נדרים סח.)
 ובמה בשופר. ושופר
 שמעלה פתלתם בתרועה
 לפי (סודור רש"י י"א קס
 בשם רמב"ם)

מִתְנִי' בִּארְצֵהּ פְּרִקִּים. בִּשְׁנֵה הָעוֹלָם יִדְוֹן ט': כִּנְי מְרוֹן.
מִפְּרֵט בְּמִ' וְיָתָּ: שְׁאֵמֶר הַיּוֹלֵךְ יָחַד לִבָּם וּגו'. בְּמִ' [שֵׁס] מִפְּרֵט
לֵה: בְּמִ' אֵילִימָא הָא סְבֹאֵה דְקִיּוּמָא. הַשְׁמָא בְּמִחוּבֵר וּמוֹכֵנָה לְקָדוֹר:
הַפְּרִקִּים. מְקוּמָה: עֵדוּ עֵדָה. שְׁעִבְרוּ עֲלֵיהּ: דְּמוֹדֵרְעָא. שְׁמַעֲד
לְחוּרֵה בְּמִרְחֻשׁוֹן הָבָא: עֵדָה דִּינָא.

מתני' בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה^א בעצרת על פירות האילן^ב בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר ויהיוצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם^ג ויבחר נידונין על המים: **גמ'** הי תבואה אילימא הא תבואה דקיימא כל הני הרפתקי דעדו עלה אימת איתרון אלא תבואה דמזודרעא למימרא דחד דינא מתדנא והתניא תבואה שאירע בה^ד קרי או אונס קודם הפסח נידונית לשעבר לאחר הפסח נידונית להבא אדם שאירע בו קרי או אונס קודם יוה"כ נידון לשעבר לאחר יוה"כ נידון להבא אמר רבא ש"מ תרי דיני מתדנא^ה אמר אביי הלכך כי חזי אינש דמצלח זרעא אפלא ליקדים ולזרע אחרפא דעד דמטי למזדייניה קדים סליק מני מתני' לא ר"מ ולא ר' יהודה ולא ר' יוסי ולא ר' נתן דתניא^ו הכל נידונים בר"ה וגזר דין שלהם נחתם ביוה"כ דכרי ר"מ ר' יהודה אומר הכל נידונין בר"ה וגזר דין שלהם נחתם כל אחד ואחד בזמנו בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג נידונין על המים ואדם נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ ר' יוסי אומר אדם נידון בכל יום שנאמר^ז ותפקדנו לבקרים רבי נתן אומר אדם נידון בכל שעה שנא'^ח לרגעים תבחגנו וכי תימא לעולם ר' יהודה היא וכי קתני מתניתין אגזר דין אי הכי קשיא אדם אמר רבי ר' איש תנא דבי ר' א' ישמעאל אלא דתנא דבי ר' ישמעאל בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג נידונין על המים ואדם נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ וכי קתני מתני' אתחלת דין אמר רב חסדא מ"ט דר' יוסי כדקאמר טעמיה ותפקדנו לבקרים

7

בפסח ע"ל התבואה. צ"ל מי שממנו (בכרות דף יח): ג' חסד
שקניטתו אשתו ערב ר"ה משמע דבר"ה שמע שמי רוחות
שמספרין זו את זו שמעו מאחורי הפגוד של הזורע ברביעה
ראשונה צד מלקה אותו ושמה בשמים בר"ה היו מזכירים דין הנגזר
בפסח אי נמי כר' יהודה לאמר
הכל נידונים בר"ה וגזר דין בפסח
על התבואה: **שאיירע** במה קרי.
מקרה לשון אולי יקרה (ממזג כג)
אי נמי לשון קושי כמו אם תלכו עמי
צקרי (ויקרא טו):

במאן מצליגין האידאן אקצירי
ואמריע'י כרבי יוס' וא"ת
ולרצבן נמי מי לא מזליגין רפאלו
וצרכת השנים ועוד (א) רבי יהודה
דאמר הכא אדם נידון בזה וגזר דין
שלו נחתם יחסי"כ הא אמר' בפ"ק
לשבת (דף קד ב:) הכנס לבקר החולה
לאומר המקום ירחם עליך ועל חולי
ועמו ישראל ואומר ר"ת שלא יחלה
ודאי לא מזליגין אלא לר' יוסי אצל
שיתרפא מזליגין אליהא דכולי עלמא
דמתי יחלו נגזר מתי יתרפאו לא נגזר
דאמר ברש הנודר מן המבושל (גדיר)
דאמר (עא) אך דרב יוסף קצירי קצירי
ממש מריע רצב ושהתא מזליגין
אסאקצירי שיתרפאו (א) ואמרע'י היינו
רצבן שלא יחלו (א) ומה שמתפללין
וצרכת השנים היינו דלקמן בפרקין
(דף ק"א) שאם פסקו גשמים מועטין
ששוררים המקום צומן ועוד י"ל
דחפלה דרבים שאני דגזר דינא
נגקע דלקמן (סא) והיא לשבת
דדרי' יהודה נמי יש להא גוונא
לדמיא לרבים דהוה מזליג בדיה
על כל חולים:

בשופר ש' א"י. צפרק ראוהו
צ"ד (לקמן דף ע"ו).
מנן דרבי יוסי מכשיר אף בשל פרה
אבל קיימא לן כרבי יהודה דמוקעין
בשל חילים כפופים כדפסקין
התם בגמרא (דף ע"ו):
ותוקעים

עיוני בעלמא היא פקדה נמי
 יוסי מהכא ^אלעשות משפט
 ור' חסדא ^במלך וצבור מלך
 נדו ^גוּמִשְׁפָּט עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל
 וּמִלְכָּא אַבְרָא וְאִיבְעִית אִימָא
 וְיִנָּן הָאִידְנָא אַקְצִירִי וְאִמְרִיעִי
 בְּרִי' יִצְחָק דִּא"ר יִצְחָק ^דיִּפְה
 דִּין תְּנִיא א"ר יְהוּדָה מִשּׁוּם
 חֲמִי מִפְּנֵי שֶׁהִפְסַח זְמַן תְּבוּאָה
 כְּדִי שֶׁתִּתְבַּרְךְ לָכֵם תְּבוּאָה
 הַלֶּחֶם בַּעֲצֵרַת מִפְּנֵי שֶׁעֲצֵרַת
 מִפְּנֵי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּעֲצֵרַת כְּדִי
 יִישׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְכּוֹ לִפְנֵי מִים
 וְיוֹנוֹת וּשְׁוֹפְרוֹת מַלְכוּיּוֹת כְּדִי
 יִלְמַח רַבִּי אַבְהוֹ יִלְמָה תּוֹקְעִין
 לָכֵם עֲקִידַת יִצְחָק בֶּן אֲבֵרָה
 יוֹן ב"ה לְמָה תּוֹקְעִין רַחֲמָנָא
 תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין כִּשְׁהֵן יוֹשְׁבֵין
 וְתּוֹקְעִין

עין משפט
נר מצוה

פה א מיי פ"ג מהל' תשובה הל' ג:
ב [טו"ש"ע א"ח סימן תרכס סעיף א]:
פו ג סמג עשין מז טו"ח סי' תקפו:
פז ד סמג שס טו"ח סי' תקפה:

רבינו חננאל

[illegible]